Vaalan Ahmalan luontoarvojen esiselvitys

Vaalan kunta

SWECO

Muutosluettelo

Versio:	Päiväys:	Muutoksen kuvaus	Tarkastettu	Hyväksyjä
1	28.10.2026	Valmis	Tiina Heikkinen	Tiina Heikkinen

Projekti: Vaalan Ahmalan luontoarvojen esiselvitys
Työnumero: 25027806
Asiakas: Vaalan kunta
Versio: 1
Päiväys: 28.10.2026
Tekijä: Jenna Rönttinen

Sisältö

1. JOHDANTO 5

2. LÄHTÖTIEDOT 5

3. TULOKSET 6

3.1 Alueen yleiskuvaus 6

3.2 Lähtöaineistojen tiedot 10

3.2.1 Huomionarvoinen kasvillisuus 11

3.2.2 Huomionarvoiset nisäkkäät 12

3.2.3 Huomionarvoiset matelijat, sammakkoeläimet, hyönteiset, kalat ja muut organismit 12

3.2.4 Huomionarvoiset linnut 13

3.2.5 Haitalliset vieraskasvilajit 14

4. Suositukset 15

LÄHTEET 17

Liite 1 Salassa pidettävät lajit

Kartta- ja ilmakuvat:

Maanmittauslaitos (MML)

Karttojen paikkatieto:

Sweco Finland Oy,

Luonnonvarakeskus (LUKE)

SYKE

Suomen Lajitietokeskus

Metsähallitus

YHTEYSTIEDOT

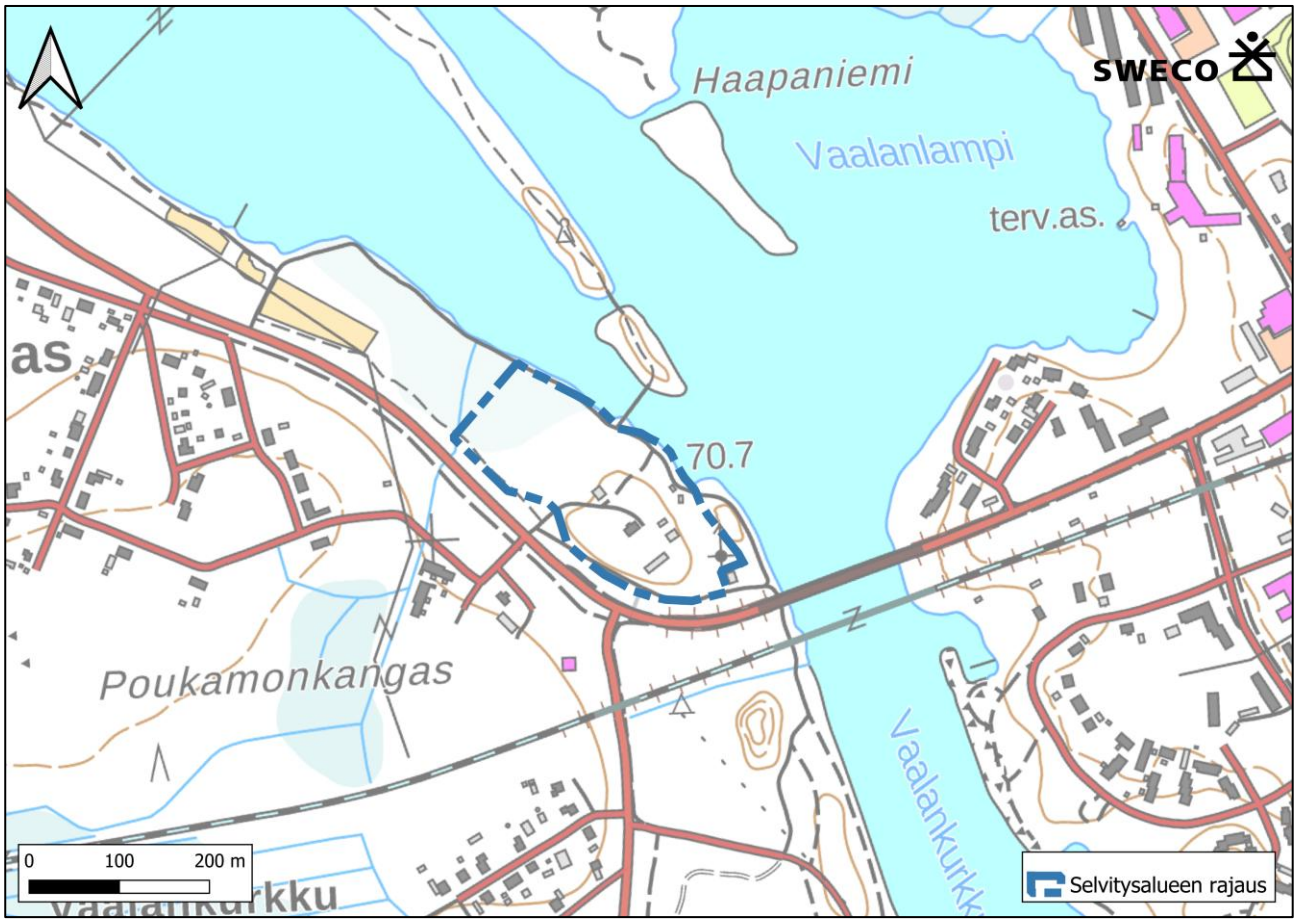
Luontoselvityskonsultti
Sweco Finland Oy

Yhteyshenkilö:

Luontoasiantuntija, biologi (FM) Jenna Rönttinen
Ilmalantori 4
00240 Helsinki
Puh. +358 40 553 4661
jenna.ronttinen@sweco.fi

1. JOHDANTO

Tämä esiselvitys laadittiin Vaalan kunnalle, jotta saataisiin tietoa Ahmalan asemakaavoitettavan alueen luontoarvoista ja mahdollisista tulevista selvitystarpeista. Selvitysalue sijaitsee Vaalan keskustassa, Oulunjoen länsirannalla Oulujoen ylittävän Vaalantien sillan kupeessa (Kuva 1).

Kuva 1. Vaalan selvitysalue. Maastokartta © MML 2026.

Tämän esiselvityksen on laatinut biologi (FM) Jenna Rönttinen ja sen on tarkastanut metsänhoitaja (MMM) Tiina Heikkinen. Molemmat edellä mainitut ovat Sweco Finland Oy:stä.

2. LÄHTÖTIEDOT

Esiselvitystä varten kunnalta pyydettiin tiedot mahdollisista aiemmista alueella tehdyistä luontoselvityksistä. Lisäksi Suomen Lajitietokeskukselta pyydettiin tietopyynnöllä aineistoja (Suomen Lajitietokeskus 2026a-f). Tietopyyntö koski uhanalaisten ja silmälläpidettävien, rauhoitettujen sekä luontodirektiivin liitteiden IV ja II lajien tunnettujen esiintymispaikkojen tietoja, suojelunarvoisten petolinnun pesäpaikkojen (Luonnontieteellisen keskusmuseon kuratoima tietokanta) ja rengastusrekisterin tietoja sekä haitallisten vieraslajien tietoja. Aineisto sisälsi myös karkeistetut ja salatut tiedot. Luontoselvityksen lähtötietoina käytettiin lisäksi mm. perus-, puusto- ja maanpeitekarttoja, ilmakuvia, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueiden, soidensuojelun täydennysehdotuskohteiden, Natura-alueiden, luonnonmuistomerkkien, valtakunnallisesti arvokkaiden

geologisten muodostumien paikkatietorajauksia koskevia Suomen ympäristökeskuksen avoimia paikkatietorajapintoja.

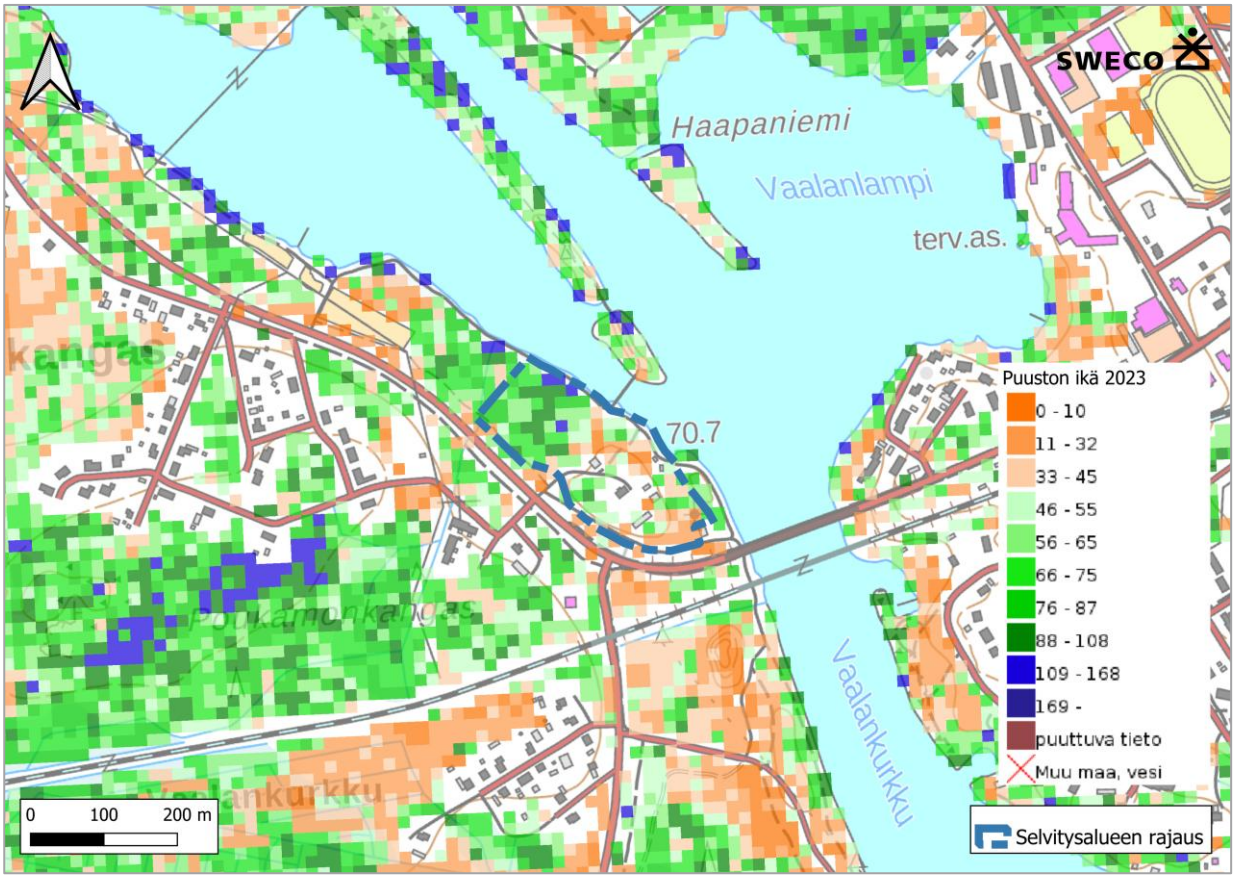
3. TULOKSET

3.1 Alueen yleiskuvaus

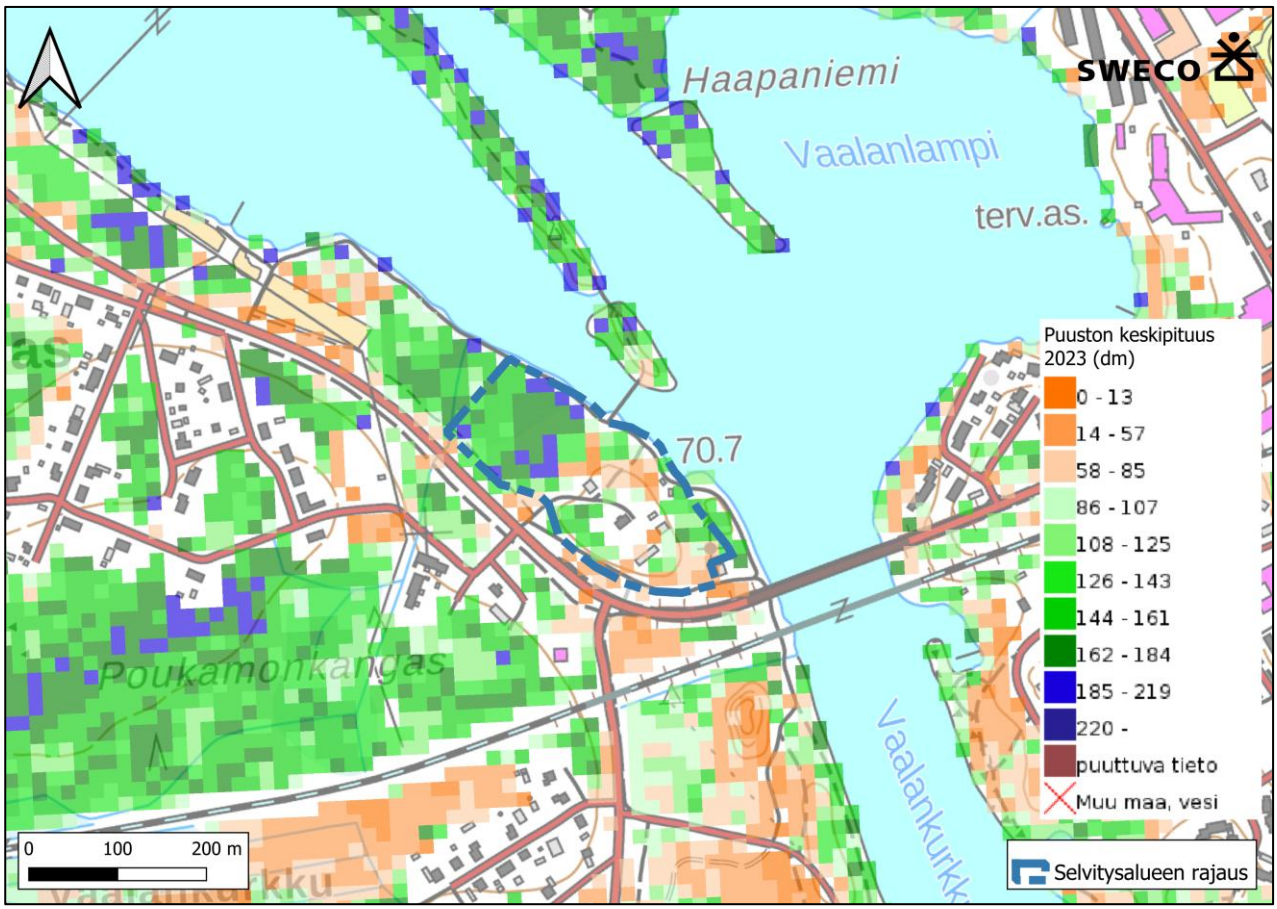
Selvitysalue koostuu karttatarkastelun perusteella metsästä, ranta-alueesta ja jo olemassa olevista rakennuksista (Kuva 2). Nykyisen pihapiirin puusto on pääosin nuorehkoa ja matalaa, mutta selvitysalueen itäosan metsikkö on varttunutta ja paikoittain vanhaa ja korkeaa (Kuva 3, Kuva 4). Alueen metsät ovat kasvupaikkatyypiltään pääosin tuoretta tai kuivahkoa kangasta (Kuva 5).

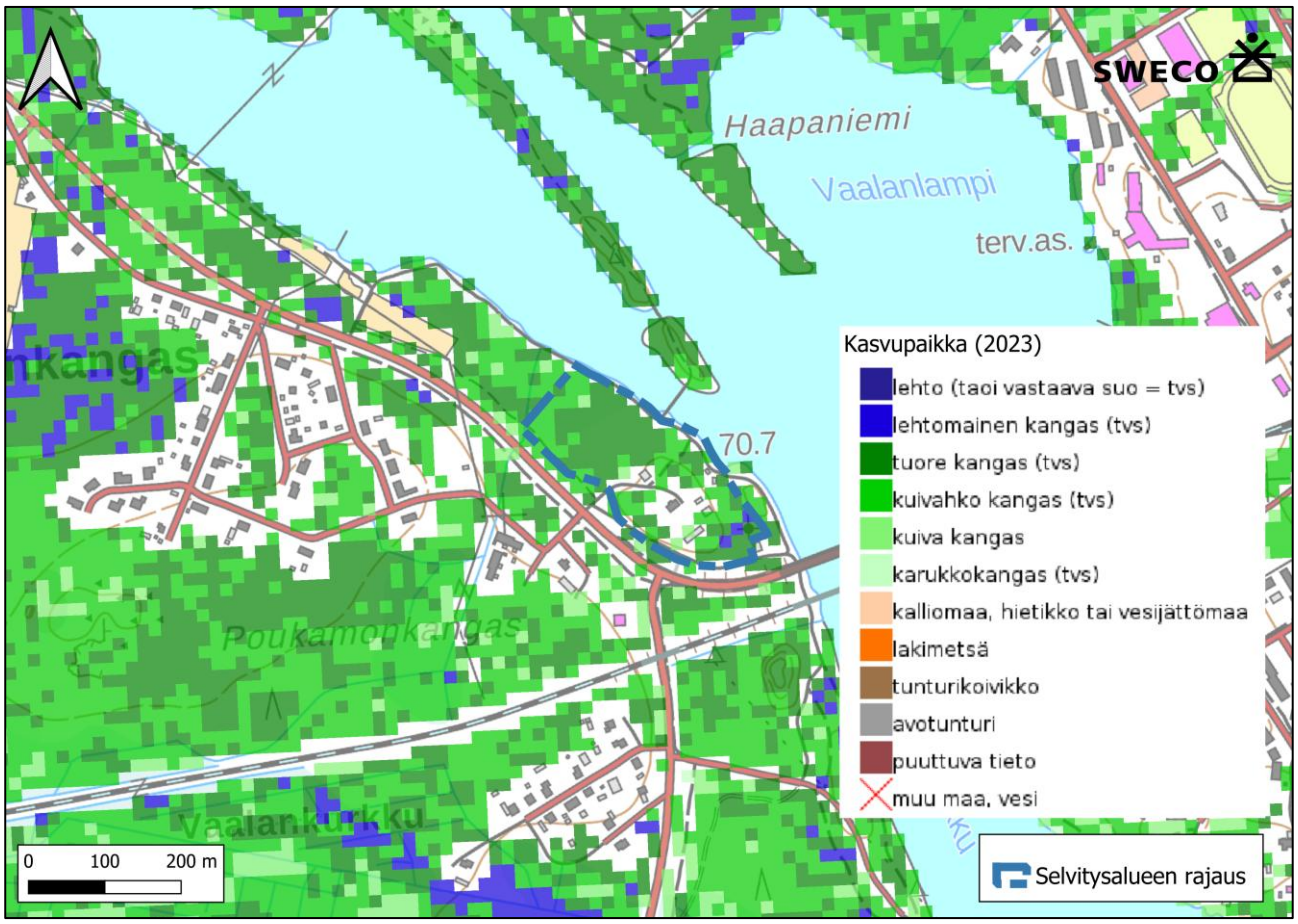
Kuva 2. Vaalan selvitysalue ilmakuvassa. Ilmakuva © MML 2026.

Kuva 3. Puuston ikä -kartta Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) paikkatietoaineistosta 2023 (LUKE, 2026). Maastokartta © MML 2026.

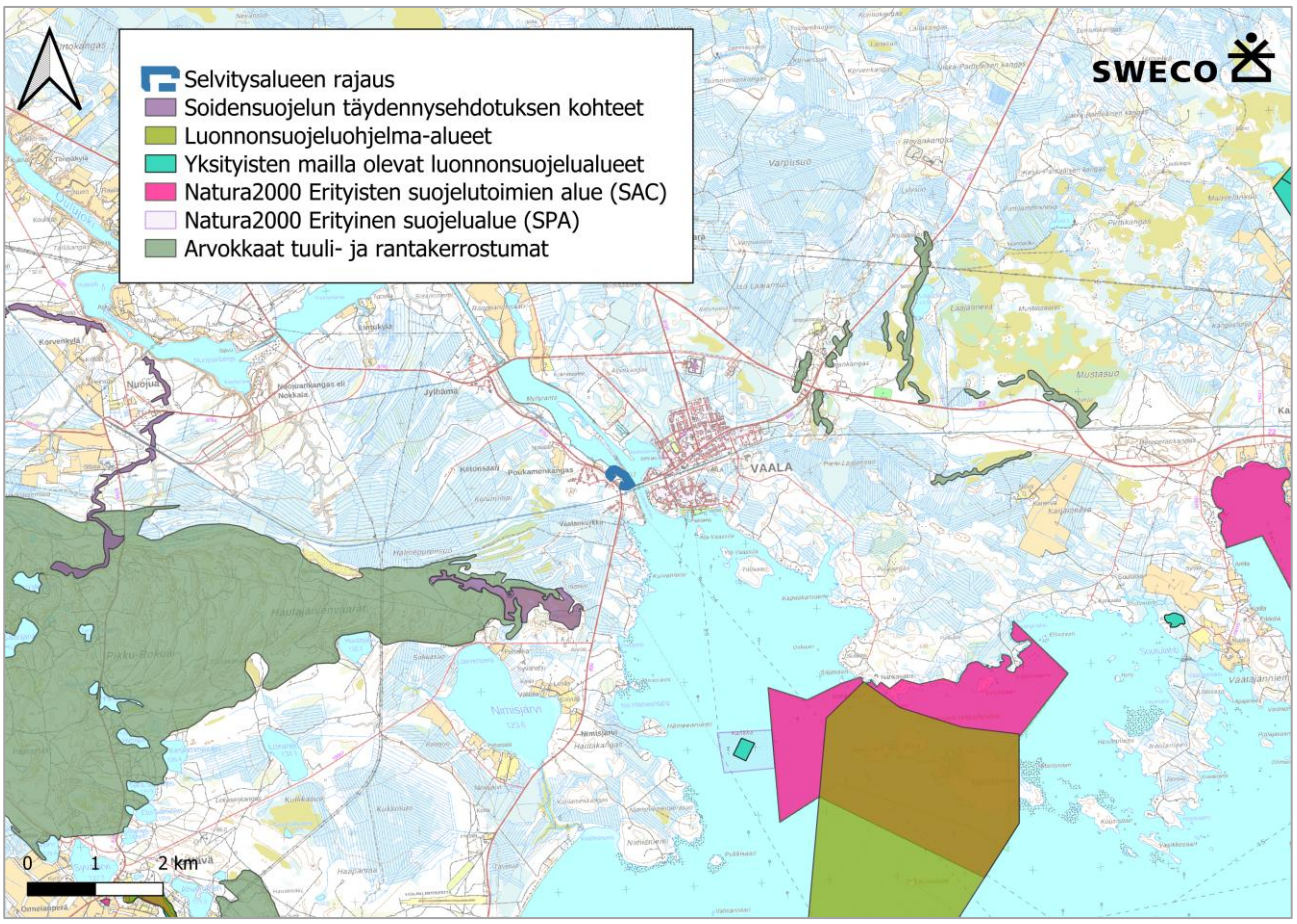

Kuva 4. Puusto keskipituus -kartta Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) paikkatietoaineistosta 2023 (LUKE, 2026).

Kuva 5. Kasvupaikkatyyppikartta Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) paikkatietoaineistosta 2023 (LUKE, 2026). Maastokartta © MML 2026.

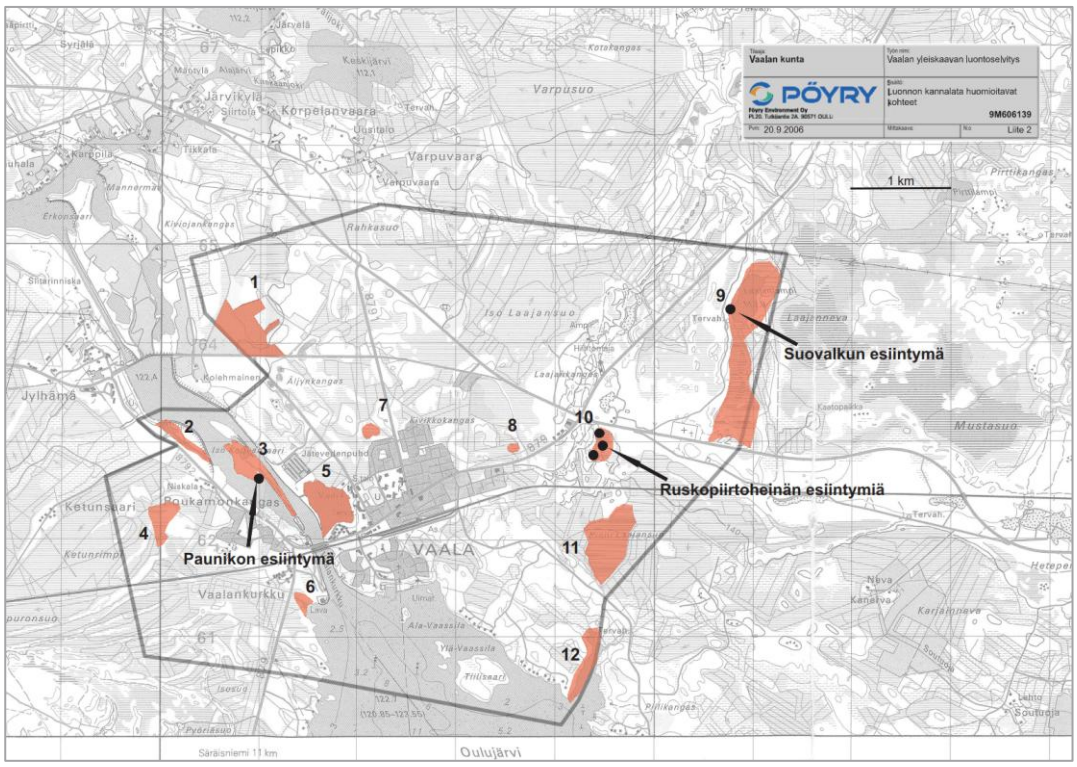
Selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse tunnettuja luonnon arvoalueita (SYKE 2026a-d) (Kuva 6). Lähimmät, noin kahden kilometrin säteellä selvitysalueesta sijaitsevat alueet ovat Pyöriäsuo, joka on soidensuojelun täydennysehdotuskohde, ja Rokua, joka kuuluu arvokkaisiin tuuli- ja rantakerrostumiin. Lisäksi linnuston kannalta tärkeitä alueita ovat Oulujärven lintusaaret ja Nimisjärvi -FINIBA-alueet (Birdlife 2024), jotka sijaitsevat lähimmillään noin neljän kilometrin päässä selvitysalueesta sekä Oulujärven saaret ja ranta-alueet -niminen linnustoperusteisesti suojeltu Natura 2000 suojelualue, joka sijaitsee myös noin neljän kilometrin päässä selvitysalueesta.

Kuva 6. Selvitysalueen läheisyydessä sijaitsevan luonnon arvoalueet. Maastokartta © MML 2026.

3.2 Lähtöaineistojen tiedot

Vaalan kunnalle on toteutettu vuonna 2026 yleiskaavaan liittyen luontoselvitys Pöyry Environment Oy:n toimesta. Luontoselvityksessä kartoitettiin kasvillisuutta ja luontotyyppejä, liito-oravaa, linnustoa. Selvityksessä ei ole tehty huomionarvoisia havaintoja nykyiseltä Ahmalan selvitysalueelta, mutta havaintokohteet 2, 3, 4, 5, 6 on tehty selvitysalueen läheisyydessä (Kuva 7, Kuva 8). Havainnot ovat kasvillisuuden ja/tai linnuston kannalta merkittäviä.

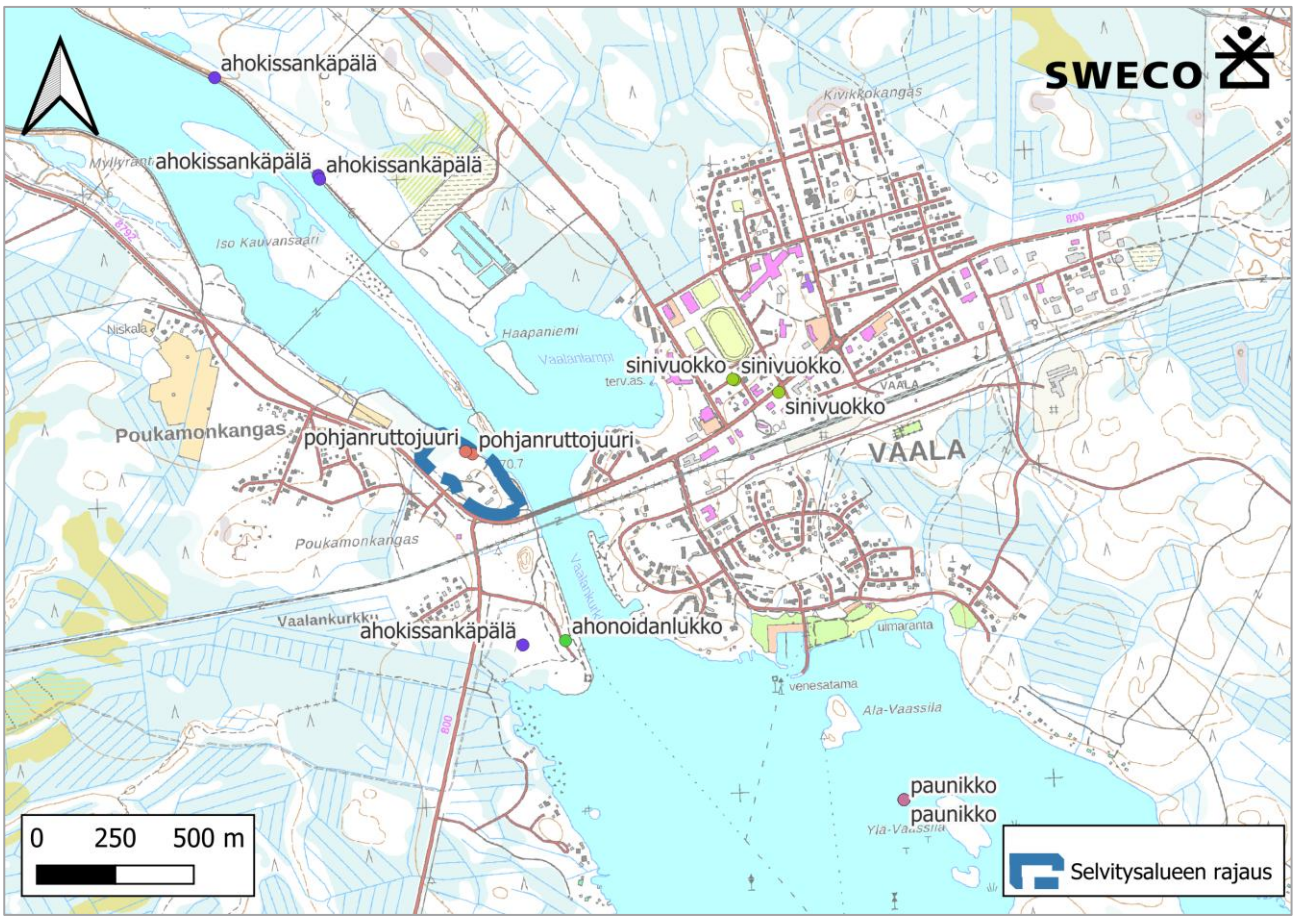
Kuva 7. Vuoden 2006 selvityksen huomionarvoiset havainnot (Pöyry Environment Oy 2006).

2	Myllyrannan luhta. Vanha uoma, jossa luhtaista, rehevää kasvillisuutta. Lähialueella vanhan rautaruukin raunioita.	Alue ei sovellu rakentamiseen, mutta sopii hyvin virkistyskäyttöön. Alueen luonnon monimuotoisuutta lisäävä kohde.
3	Iso Kauvansaari. Saaressa laajalti luhtarantaa, jolla merkitystä linnuston kannalta. Runoilija Isa Aspin muistolehto. Huomioitavan kasvilajin esiintymä.	Alueen erityispiirteet huomioitava maankäytön suunnittelussa. Alue soveltuu hyvin virkistyskäyttöön. Myös maiseman kannalta huomioitava alue.
4	Poukamonkankaan lännenpuoleinen suo. Luonnontilaista avosuota. Merkitystä kasvillisuuden ja linnuston kannalta. Metsälakikohde.	Alue ei sovellu rakentamiseen.
5	Vaalanlampi. Lahti muuttolinnuston kannalta huomioitava alue.	Alue ei sovellu rakentamiseen.
6	Oulujärven lavan länsipuolinen lahti. Laajahko, luhtainen lahti, jolla merkitystä linnuston kannalta.	Alueen luonnon monimuotoisuutta lisäävä kohde.

Kuva 8. Selvityksessä tehtyjen havaintojen kohdenumero, aluekuvaus sekä suositus maankäytön suunnittelulle (Pöyry Environment Oy 2006).

3.2.1 Huomionarvoinen kasvillisuus

Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi -tietokannan havaintoaineiston mukaan selvitysalueella on tehty havaintoja pohjanruttojuuresta (*Petasites frigidus*) vuosina 2023 ja 2024 (Suomen Lajitietokeskus 2026a). Laji on uhanalaisuusluokitukseltaan elinvoimainen, mutta alueellisesti uhanalainen. Pohjanruttojuuri kasvaa kosteissa elinympäristöissä, erityisesti korvissa. Kahden kilometrin säteellä selvitysalueesta on tehty lisäksi havaintoja seuraavista huomionarvoisista kasvilajeista: ahokissankäpälästä (*Antennaria dioica*) (NT), ahonoidanlukosta (*Sceptridium multifidum*) (NT, RT), sinivuokosta (*Hepatica nobilis*) (RT) sekä paunikosta (*Crassula aquatica*) (VU) (Suomen Lajitietokeskus 2026a) (Kuva 9).

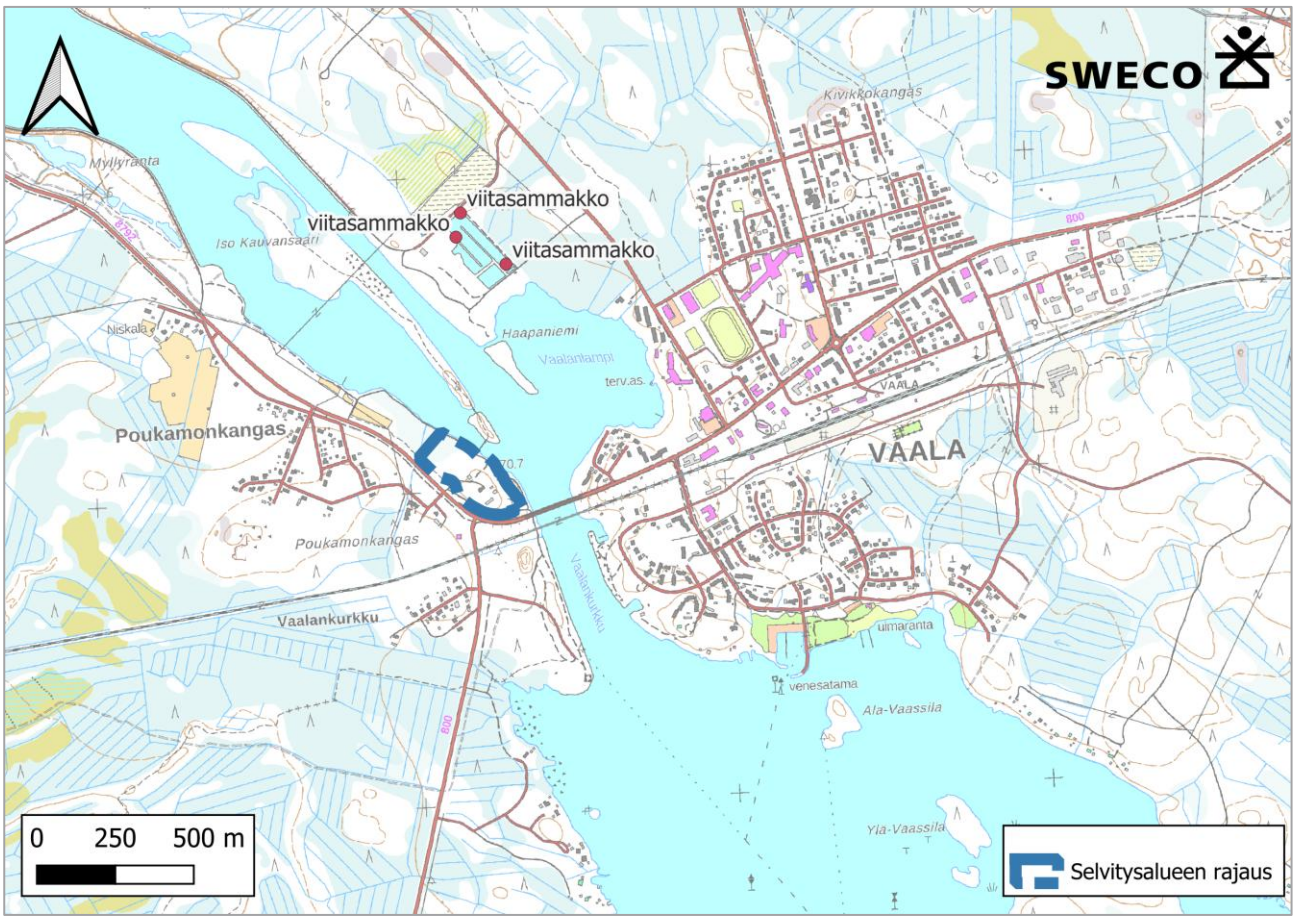
Kuva 9. Vaalan selvitysalueella ja sen läheisyydessä havaitut huomionarvoiset kasvilajit. Maastokartta © MML 2026.

3.2.2 Huomionarvoiset nisäkkäät

Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi -tietokannan havaintoaineiston mukaan selvitysalueella tai kahden kilometrin säteellä siitä ei ole tehty havaintoja huomionarvoisista nisäkäslajeista (Suomen Lajitietokeskus 2026b).

3.2.3 Huomionarvoiset matelijat, sammakkoeläimet, hyönteiset, kalat ja muut organismit

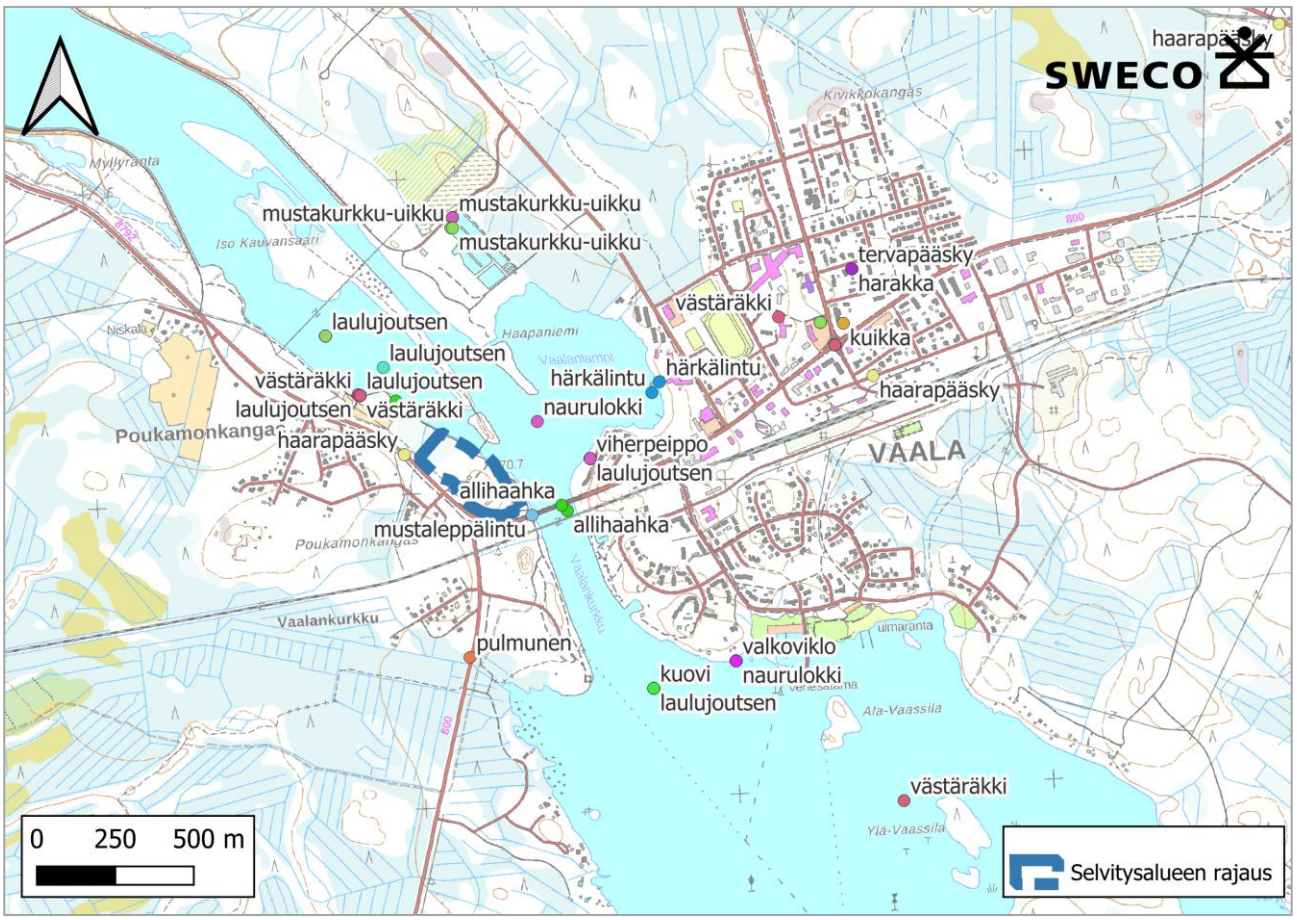
Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi -tietokannan havaintoaineiston mukaan selvitysalueella ei ole tehty havaintoja näihin eliöryhmiin kuuluvista huomionarvoisista lajeista. Kahden kilometrin säteellä selvitysalueesta on tehty havaintoja viitasammakosta (*Rana arvalis*) (Kuva 10). Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji ja luonnonsuojelulain (2023/9) nojalla rauhoitettu. Havainnot on tehty vastarannan altaista, noin 500 metriä selvitysalueesta pohjoiseen. Havainnot ovat vuodelta 2024 (Suomen Lajitietokeskus 2026c).

Kuva 10. Vaalan selvitysalueen läheisyydessä tehdyt viitasammakkohavainnot. Maastokartta © MML 2026.

3.2.4 Huomionarvoiset linnut

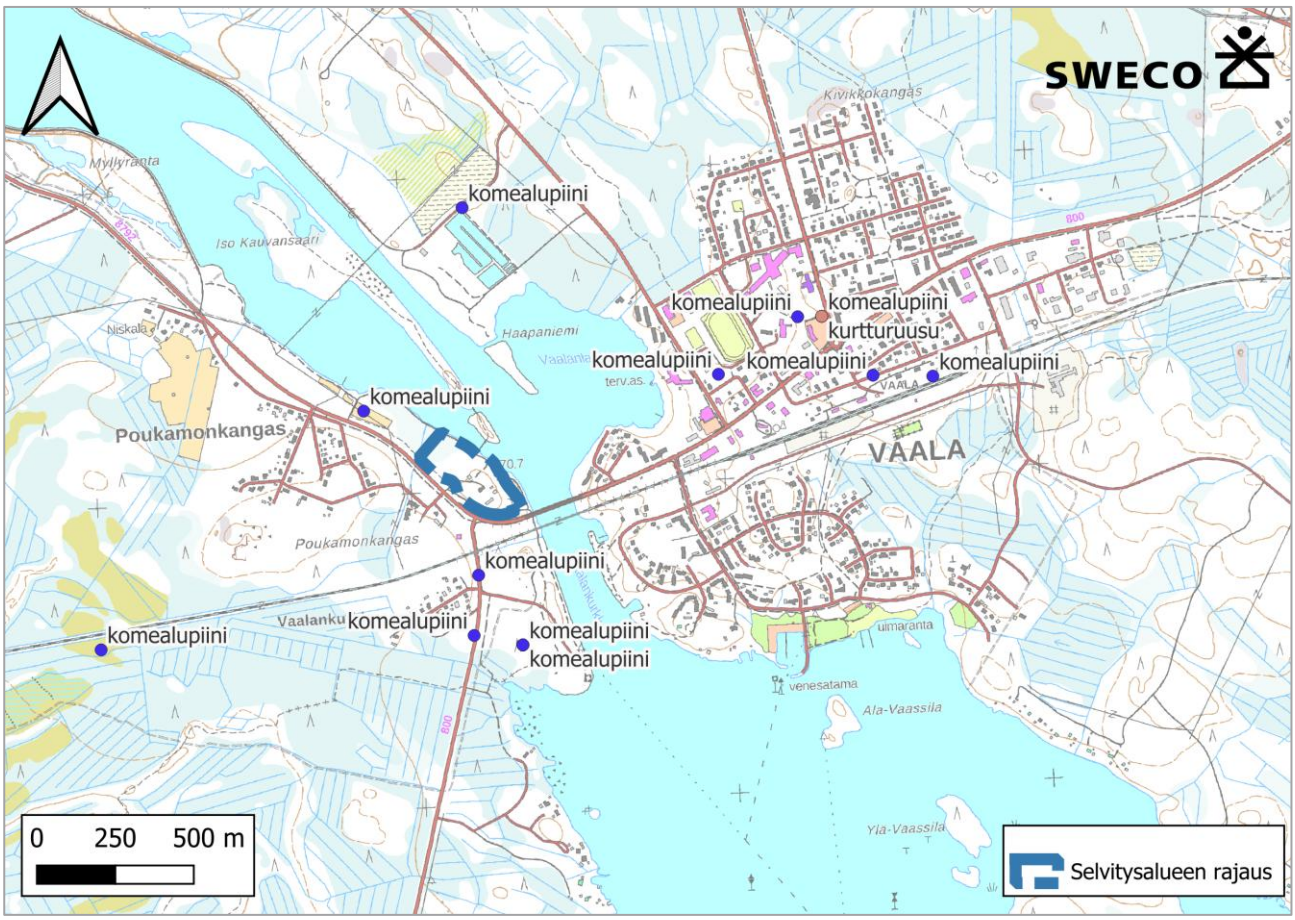
Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi -tietokannan havaintoaineiston mukaan selvitysalueella ei ole tehty havaintoja huomionarvoisista lintulajeista. Selvitysalueen ulkopuolella noin kahden kilometrin säteellä on tehty havaintoja seuraavista lajeista: mustaleppälintu (*Phoenicurus ochruros*) (NT), allihaahka (*Polysticta stelleri*) (EU lintudir. liite I), naurulokki (*Chroicocephalus ridibundus*) (VU), ristisorsa (*Tadorna tadorna*) (VU), laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) (EU lintudir. liite I), viherpeippo (*Chloris chloris*) (EN), isokoskelo (*Mergus merganser*) (NT), varpunen (*Passer domesticus*) (EN), kuovi (*Numenius arquata*) (NT), harakka (*Pica pica*) (NT), härkälintu (*Podiceps grisegena*) (NT), pulmunen (*Plectrophenax nivalis*) (VU), harmaalokki (*Larus argentatus*) (VU), kalatiira (*Sterna hirundo*) (EU lintudir. liite I), haarapääsky (*Hirundo rustica*) (VU), silkkiuikku (*Podiceps cristatus*) (NT), västäräkki (*Motacilla alba*) (NT), liro (*Tringla glareola*) (NT), valkoviklo (*Tringa nebularia*) (NT), mustakurkku-uikku (*Podiceps auritius*) (EN, EU lintudir. liite I), kuikka (*Gavia arctica*) (EU lintudir. I-liite), tervapääsky (*Apus apus*) (EN), pohjansirkku (*Emberiza rustica*) (NT, RT), ruokokerttunen (*Acrocephalus schoenobaenus*) (NT) (Suomen Lajitietokeskus 2026 2026d-e) (Kuva 11). Lisäksi havaintoja on tehty sensitiivisistä lajeista. Nämä havainnot on esitetty erikseen salassa pidettävässä liitteessä (Liite 1).

Kuva 11. Vaalan selvitysalueen läheisyydessä tehdyt lintuhavainnot. Maastokartta © MML 2026.

3.2.5 Haitalliset vieraskasvilajit

Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi -tietokannan havaintoaineiston mukaan selvitysalueella ei ole tehty havaintoja haitallisista vieraskasvilajeista. Selvitysalueen ulkopuolella, kahden kilometrin säteellä on kuitenkin havaittu kurtturuusua (*Rosa rugosa*) ja komealupiinia (*Lupinus polyphyllus*) (Suomen Lajitietokeskus 2026f) (Kuva 12).

Kuva 12. Haitallisten vieraslajikasvien havainnot selvitysalueen läheisyydessä. Maastokartta © MML 2026.

4. Suositukset

Tämän esiselvityksen perusteella selvitysalueelle suositellaan tehtävän seuraavat selvitykset seuraavin perustein:

Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys

Selvitysalueelta on tehty aiemmin havainto huomionarvoisesta kasvilajista. Lisäksi alueen läheisyydessä on tehty havaintoja muista huomionarvoisista lajeista sekä vieraskasvilajeista. Selvitysalueen itäosan metsä on Luonnonvarakeskuksen aineiston mukaan vanhaa, ja siellä voi olla merkittäviä luontoarvoja. Selvitystä suositellaan, jotta saadaan selvitettyä, onko alueella:

- luonnonsuojelulain 9/2023 64 ja 65 § mukaisia suojeltuja luontotyyppejä
- uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien luonnontilaisia ja luonnontilaisen kaltaisia kohteita
- muita kasvillisuudeltaan huomionarvoisia luontokohteita
- luontodirektiivin 92/43/ETY liitteiden II ja IV lajeja
- erityisesti suojeltavia lajeja
- rauhoitettuja lajeja
- uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja
- Suomen kansainvälisiä vastuulajeja

- haitalliseksi luokiteltuja vieraslajeja

Liito-oravaselvitys

Selvitysalueelta tai sen läheisyydestä ei ole lähtötietojen perusteella tehty havaintoja liito-oravasta. Selvitysalueen metsikkö on kuitenkin ikänsä ja pituutensa puolesta liito-oravalle sopivaa ja lajin on voinut olla mahdollista siirtyä alueelle läheisistä metsistä. Liito-orava on rauhoitettu ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kiellettyä.

Pesimälinnustoselvitys

Selvitysalueella ei ole lähtötietojen perusteella tehty havaintoja huomionarvoisista lintulajeista. Selvitysalueen ympäristössä havaintoja on kuitenkin tehty runsaasti. Havaitut lajit ovat pääasiassa metsä- ja vesilintuja, joita todennäköisesti esiintyy myös selvitysalueella. Selvitystä suositellaan, jotta saadaan selvitettyä pesiikö alueella uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja, Suomen kansainvälisiä vastuulajeja, direktiivilajeja tai erityisesti suojeltuja lajeja.

Lepakkoselvitys (aktiivi ja sisätila)

Selvitysalueella ei ole lähtötietojen perusteella tehty havaintoja lepakoista. Selvitysalue kuitenkin sijaitsee lepakoille potentiaalisella alueella, jossa on vanhempaa metsää ja vesistöä. Lisäksi selvitysalueella on kylmärakennuksia, jotka suositellaan tarkastettavan lepakoiden varalta sisätilaselvityksellä erityisesti purettavien rakennusten osalta. Suomessa esiintyvät lepakot ovat rauhoitettuja ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeja ja niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kiellettyä.

Korentoselvitys

Selvitysalueelta ei ole tehty havaintoja korentolajeista. Selvitysalueen rannalla on kuitenkin potentiaalia toimia lummelampikorennon, sirolampikorennon, kirjojokikorennon tai isoukonkorennon elinympäristönä. Nämä lajit ovat rauhoitettuja ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeja ja niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kiellettyä.

Saukkoselvitys

Selvitysalueelta ei ole tehty havaintoja saukosta, mutta Nuojuankankaalla on havaittu saukon pesäpaikka. Saukon reviirit ovat laajoja ja selvitysalueen rannalla on potentiaalia toimia lajin elinympäristönä. Saukko on EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty.

LÄHTEET

BirdLife, 2024. Tärkeät lintualueet. https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/ (Luettu 28.10.2026).

Finlex.fi 9/2023. Luonnonsuojelulaki. Luonnonsuojelulaki | 9/2023 | Lainsäädäntö | Finlex

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

LUKE, 2026. Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) katselupalvelu (WMS). http://kartta.luke.fi/geoserver/MVMI/wms.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. 2026a. Huomionarvoiset kasvilajit. http://tun.fi/HR.167, http://tun.fi/HR.169, http://tun.fi/HR.206, http://tun.fi/HR.1747, http://tun.fi/HR.3211, http://tun.fi/HR.3553, http://tun.fi/HR.3931 (haettu 20.10.2026).

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. 2026b. Huomionarvoiset nisäkkäät. http://tun.fi/HR.203, http://tun.fi/HR.1747, http://tun.fi/HR.1870, http://tun.fi/HR.1916, http://tun.fi/HR.3211, http://tun.fi/HR.3553 (haettu 20.10.2026).

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. 2026c. Huomionarvoiset matelijat, sammakkoeläimet, hyönteiset, kalat ja muut organismit. http://tun.fi/HR.203, http://tun.fi/HR.2009, http://tun.fi/HR.3553 (haettu 20.10.2026).

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. 2026d. Huomionarvoiset linnut. http://tun.fi/HR.50, http://tun.fi/HR.95, http://tun.fi/HR.203, http://tun.fi/HR.206, http://tun.fi/HR.1328, http://tun.fi/HR.1747, http://tun.fi/HR.3211, http://tun.fi/HR.3671, http://tun.fi/HR.3691, http://tun.fi/HR.3992, http://tun.fi/HR.4412, http://tun.fi/HR.4471, http://tun.fi/HR.4731, http://tun.fi/HR.4991, http://tun.fi/HR.5895, http://tun.fi/HR.6778 (haettu 22.10.2026).

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. 2026e. Suojelunarvoiset petolintujen pesäpaikat ja LajiGIS lajin seurantakohteet: petolinnut. http://tun.fi/HR.3671 (haettu 22.10.2026).

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. 2026f. Haitalliset vieraskasvilajit. http://tun.fi/HR.435, http://tun.fi/HR.1747, http://tun.fi/HR.3211, http://tun.fi/HR.3791, http://tun.fi/HR.3931, http://tun.fi/HR.6618 (haettu 22.10.2026).

SYKE 2026a. SYKE Luonnonsuojelualueet, Natura2000 ja Erityislaeilla suojellut rakennusperintökohteet. (Linkki: https://paikkatiedot.ymparisto.fi/geoserver/inspire_ps/wfs?version=1.3.0)

SYKE 2026b. SYKE Luonnonsuojeluohjelma-alueet (Linkki: https://paikkatiedot.ymparisto.fi/geoserver/syke_luonnonsuojeluohjelma_alueet/wfs)

SYKE 2026c. SYKE Arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat (Linkki: https://paikkatiedot.ymparisto.fi/geoserver/syke_geologisetmuodostumat/wfs)

SYKE 2026d. SYKE Soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteet (Linkki: https://paikkatiedot.ymparisto.fi/geoserver/syke_soidensuojeluntaydennysehdotus/wfs)